

בל הצלמים פרק שלישי עבודה זרה

עין משפט  
נר מצוה

כ ו א ב טו"ע י"ד סי'  
קמ"א סעיף ג:  
כ ו ד ה מ"י פ"ח  
מגלוט  
טובים הלכה ט סמ"ג עשין  
כ טו"ע י"ד סי' קמ"א  
סעיף ה:  
כ ו ר מ"י פ"ו מהלכות  
גולה וצויה הל' ז  
סמ"ג עשין עד טו"ע ח"מ  
סמ"ג רע"ב סעיף ז:  
כ ו מ"י ט' ס"א  
הלכה ז סמ"ג שם  
טו"ע ח"מ ס"ט סעיף ז:  
ל ה מ"י פ"ו מהלכות ציט'  
המצוה הלכה י טו"ע  
י"ד סמ"ג קמ"א סעיף ח:  
ט (מ"י ש"ס הל' פ"ח):  
י (מ"י ש"ס הל' ט"ט):

רשב"ם גרים סר אפס. כלומר אמרו לו עיין ותדקק כי אפס  
מבואה וכן נמצא הרבה סר (לשון סרן) כסנא (חולין יט),  
סייר נכסי (שם דף קה): הַלְבָּהּ בַּר"ש בן אַעְזָר. פ"י רשב"ם  
ואפילו אי משכחת מנא דפלגי: ש"מ עובד כוכבים מבטל עבודת

הני אין. שמשין שזמרו. אכל זורת דרקון לחינה שזמרו שריה:  
מניקה. אשה מניקה זון. סר אפס. (ט) שסקר ונעשה שר: והפיש את  
כל העולם. בשני רעזון. והפיש כמו והפיש דעתו. אלמלא פרלוק אדם  
לרבי יהודה אסור: והוא דנקט גריוא וקא בייל. (ו) אסור על שם יוסף

תורה אור השלם  
1. לא העשן אתי אלדי  
כקף ואלדי זקב לא  
תעשן יקבא:  
שמות כ ט

הני אין צורת דרקון לא אלא פשיטא במוצא  
וכדתנן המוצא כלים ועליהם צורת המזה  
רישא וסיפא במוצא ומציעתא בעושה אמר  
אבוי אין רישא וסיפא במוצא ומציעתא  
בעושה רבא אמר כולה במוצא ומציעתא  
רבי יהודה היא דתניא (ז) רבי יהודה מוסיף  
אף דמות מניקה וסר אפס מניקה על שם  
חנה שמניקה כל העולם כולו סר אפס על  
שם יוסף שסר ומפיש את כל העולם כולו  
והוא דנקיט גריוא וקא בייל והיא דנקמא בן  
וקא מניקה: תנו רבנן (ח) איוהו צורת דרקון  
פירש רשב"א (ט) כל שיש לו ציצין בין פרקיו  
מהו רבי אסי בין פרקי צואר אמר ר' המא  
ברבי חנינא הלכה בר"ש בן אלעזר אמר  
רבה בר בר הנה אמר רבי יהושע בן לוי  
פעם אחת הייתי מהלך אחר ר' אלעזר הקפר  
בריבי בדרך ומצא שם טבעת ועליה צורת  
דרקון ומצא עובד כוכבים קמן ולא  
אמר לו כלום מצא עובד כוכבים גדול  
ואמר לו במלה ולא במלה סמור ובמלה  
ש"מ תלת ש"מ עובד כוכבים מבטל  
עבודת כוכבים שלו ושל חברו וש"מ  
יודע בטיב של עבודת כוכבים ומשמשיה  
מבטל ושאינו יודע בטיב עבודת כוכבים  
ומשמשיה אינו מבטל וש"מ עובד כוכבים  
מבטל בעל כרחו מוגדף בה רבי חנינא ולית  
ליה לרבי אלעזר הקפר בריבי הא (י) דתנן  
המציל מן הארי ומן הדוב ומן הנמר ומן  
הגיים ומן הנהר ומווטו של ים ומשלוליתו  
של נהר והמוצא בסרטיא ופלטאי גדולה  
ובכל מקום שהרבים מצוין שם הרי אלו שלו  
מפני שהבעלים מתייאשין מהן אמר אבוי  
גהי דמינה מייאש מאיסורא מי מייאש  
מיודר אמר אי עובד כוכבים משכח לה  
מפלא פלח לה אי ישראל משכח לה איירי  
דרמיה יקרין מזבין לה לעובד כוכבים ופלח  
לה: תנן התם (יא) דמות צורות לבנות היה לו  
לר"ג בעלייתו במבלא בכותל שבהן מראה  
את ההדיוטות ואומר להן כוזה ראותם או כוזה  
ראיתם וכו' שרי והכתוב י"ל תעשון לפני  
לא תעשון כדמות שמישי המשמשים לפני  
אמר אבוי לא אסרה תורה אלא שמשין  
שאפשר לעשות כמותן כדתניא (יב) הלא יעשה

אכל פרלוק אדם גרידא שרי בהנהל:  
ליזין. תרגום של סנפרי. לשון אחר  
כמו שערות: פקיו. חליתוי: הלכה  
כ"ש. שחם אין לו גליון מותר:  
צריצי. כלומר אדם גדול וכן קורין  
לו צריצי: מלא טבעת. ולא הגזינה  
עד שצטלה העובד כוכבים: סמרו.  
הכהו על הלחי: וטו של יס. לשון  
יס החזור לחזרויו עשר ותמש עשרה  
פרסאות ושטרף כל מה שזמלא צדך  
זורתו וכן עושה בכל יוס: שלויס.  
כשהנהר גדל ויואל על גדותיו ופוטט:  
מתיאשין מהן. ויזין דליאשט עובד  
כוכבים בטלה מדעתיה ללא למפלחה  
ותו לא נריך לצטולה: מאיסורא מי  
מייאש. עדיין העובד כוכבים שאיבדה  
קורא לה עבודת כוכבים דמימר אמר  
וכו': דמוס לרווח לצטו גרסינן: כוזה  
רחיסס. כדי לצדקן אס יהיו לרביהס  
מבוויס: לא תעשון כדמות שמש.  
הכל לא גרסינן במרוס: שאפשר  
לעשות ממוס. ממש כגון שמשין של  
מטה חכר ואולם והיכל ומגורה אכל  
שמשין של מעלה שאי אפשר לעשות  
כמותן ממש אלא לזכר דוגמתן מותר:

(א) [מספחה רפ"ו]  
(ב) [מספחה שם ט"ט]  
(ג) [ע"ל יצ"ל דמ"א]  
(ד) כ"מ כ"ה (ט) ר"ה כ"ה  
(ה) ר"ה כ"ה [מנוחה כ"ה]  
(ו) [כח: טו ע"ל ר"ה] (ז) [ר"ה]  
(ח) [ט] [ויקרא י"א]  
(ט) [שמות כ"ה] (י) [כ"ה]  
[דברים] (יא) [ע"ל ל"ח ל"ה]  
הקפר הא דתנן המלך  
(י) [ע"ע אריכות מוספת  
זוה ציומה נה. ד"ה  
כוכבים].

רבינו חננאל

לקמן (דף נג). מכרה או משכנה  
ללוך] [ללוך] ישראל מותרת משום  
דצטלה וקא מפיש (א) דה"ה כשארין לזוף  
נמי מדפרין עלה משהיא דלחוקת

זייעור מדת פתחיו אכל אס מתנה  
צמקת מותר: אכל עושה. מגורה  
של חמש מרות ושל ששה של שמונה  
שאינו דומין לשל מקדש. ושל צבעה לא  
יעשה שהיא כשל מקדש ואפילו של  
שאר מיני מתכות שאף היא אע"פ  
שאינה של זהב כשרה צמקת כדילפי'  
צמקת רצה (מנחות דף כח:) מכלל  
פרט וכלל אכל של עץ שרי לחינה  
כשרה צמקת דהפרט צמקת ממכת:  
רבי יוסי כר יהודה אסר אף של עץ  
לא יעשה. שאף היא כשרה צמקת:  
ומלכות בית חשמונאי עשאיה  
צמקת של עץ לחצר שטימאן ויניס  
את ההיכל ונטלו כל כליו וגזרה יד  
בית חשמונאי ונחמוס. דרבי יוסי צר  
יהודה דריש ליה צריצי ומעוטי  
ועשיית מנורה (י) ריבה וזה טעור מינע  
מקשה תיעשה המנורה חור וריבה  
ריבה כל מיני ומיעט חרס:  
צנען. צדיל: המשמשין לפני  
במרוס. אלמלא שמשין עליונים קאסר:  
ארכעה

הגהות רבינו

(א) גמריא ומחויבין  
צנען: (ב) רש"י ד"ה סר  
אפס סר שנעשה שר:  
(ג) ד"ה הוא וכו' וקא  
בייל על שם כ"ל ימית  
אסור נמק: (ד) (ה) תוס'  
ד"ה ש"מ וכו' דלית ליה  
בה שופות וכו' פשיטא  
ליה כלן דלא היה לו בה  
שופות: (ו) ד"ה ולת  
וכו' בענידל דר"א  
הקפר בריבי קמני:  
(ז) ד"ה חירי וכו' וקא  
מפרש ר"י דה"ה:  
(ח) ד"ה לא תעשון אמר  
לא העשן אתי מינה  
כיון וכו' ללכא בהרה  
עורף: (ט) בא"ד דכד  
ללא תעשון אתי לא  
תעשן אתי אתי אכלא  
וכו' כולה צמקת דלרדידיה  
נמי לא תחוק:

מוסף רש"י

ובכל מקום שהרבים  
כו'. ואפילו דבר שיש בו  
סימן (ב"ב ב"ד). תבנית  
היכל. למתן אורח ורוב  
וקומה שמהל דומה לו  
בשלשן (מנחות כ"ח).  
אכסדרא. אין לה מחילה  
בשריטת. וכן אולם (שהם  
תבנית אורים. שיהיה  
רובו עשירי ויגובו  
ארכנים כדלמתי  
כשמתחא קמייתא דערוזין  
(שם). אבל עושה. הוא  
מגורה של משה או ששה  
קנים או של ששה דלתי  
דומה למנורת מקדש (שם)  
היה שבעה קנים (שם)  
אפילו של שאר מיני  
מתכות. שאינו זכר משום  
דדומה לשל מקדש אף שמה  
הוא כשר בשאר מיני  
מתכות (שם) שיואל צדק  
כשרה לפני המנורה וזה  
ועשית מנורה כ"ל זכר  
טעור פרט. מקשה חרס  
חור וכלל מה הפרט  
מפורש של מתכת אף על  
של מתכת (ד"ה ב"ד). אף  
של עץ לא יעשה. שרי  
הוא כדכ"ש עשנו מלכי בית  
חשמונאי (מנחות כ"ח).  
שיואל צדק כשרה לפני  
ד"י יוסי צר יהודה דריש  
ליה לקרא צריצי ומעוטי  
מא ד"ה ר"י כל מיני ומיעט  
מיעט מיעט חרס. והכי  
מפרש לה מנחות (ד"ה)  
שם. בדרך ששעשו בית  
חשמונאי. כשגברה ית  
על היונים והיואלס  
מינולולס ותיארו את  
המקדש ויזו ענין ולא  
יכלו לעשותה של זכר (שם).  
בעצן שטימאן צנען (שם).

ארידי דרמיה יקריס מוזבין ז"ה  
עובד כוכבים. והא דלמתי  
לקמן (דף נג). מכרה או משכנה  
ללוך] [ללוך] ישראל מותרת משום  
דצטלה וקא מפיש (א) דה"ה כשארין לזוף  
נמי מדפרין עלה משהיא דלחוקת  
גרוטאות ולא קאמר דלידי דלמיה  
יקריס מוזבין לה לעובד כוכבים וי"ל  
דשאיני הכל דליכא מרי ספיקי  
לאיסורא שמה עובד כוכבים ימנאלא  
ויעזנה ואף אס ימנאלא ישראל שמה  
אידי דלמיה כו' אכל התם ליכא אלא  
חדא ספיקא דהא קיימא היא צד  
ישראל ולהני ושאי מבטל לה:  
אכסדרה תבנית אולם.

אדם בית תבנית היכל אכסדרה תבנית אולם חצר תבנית עזרה שולחן  
תבנית שולחן מגורה תבנית מגורה אבל הוא עושה של ה' ושל ו' ושל  
ח' ושל ז' לא יעשה אפילו של שאר מיני מתכות רבי יוסי בר יהודה  
אומר אף של עץ לא יעשה בדרך שעשו בית חשמונאי אמרו לו "משם ראייה  
שפורדוין של ברול היו (כ) וחופן בבעץ העשירי עשאום של כסף חזרו והעשירו  
עשאום של זהב ושמשין שאי אפשר לעשות כמותן מי שרי והתניא (א) לא  
תעשון אתי לא תעשון כדמות שמישי המשמשים לפני במרוס אמר אבוי  
לא  
תעשון אתי (ב) אחיא לחיבא דכילי עלמא ואפילו לחיבא דרעא דלוקי ממתי' דלעיל כולה צמקת ולידיה לא תירוק מיני דעשיית אדם ומותרת  
דודאי אסורה היא וכן משמע לקמן דקאמר טבעת שחותמה שוקע אסור לתמוס זה ומסתמא היינו צפרנוף אדם דאין רגילין  
לתמוס צזורת כוכבים ומולות וכן הלכה דפרלוק אדם אסור לתמוס ואסור לעשות ומיהו אותם זורות אדם שזועים צדדיים  
צזעמים וכן צרקמה מותרין כיון שאין להם פרלוק שלם אלא חלי פרלוק (כ):

צמלאו לרוח מזרחית וה"י אמרינן  
צלא יחפור (צ"ב דף קה): עולם  
לאכסדרה הוא דומה רוח פנוית  
אינה מסודרת ומ"מ קרי ליה פתח  
האולם כרעה מוקומות צמלמו כו  
פתח המשכן שהיה פרוץ צמלאו לרוח  
מזרחית וקרי ליה פתח צפסוק:  
א תעשון אתי (א) תימה כיון דפרלוק  
אדם לחודיה אסור אמאי  
אצטרין לאסור דמות שמיס שזמרוס  
ו"ל דודאי ליכא למעלה שום ממשך  
ושך ואופן וכרוב דמות אדם ממש  
דה"י אמרינן צפ"ק דלמיה (דף ק"ט).  
דליכא עורף וא"י כיון דפרלוק אדם  
לחודיה אסור אמאי אצטרין לאסור  
דמות ארכעה פנים צדדי תיפוק ליה  
דליכא דמות אדם וי"ל לחייב אף  
צמלאו פרלוק אדם והשלים לדי פנים  
אי נמי לעבוד בשני לאחיו ויש לדקדק  
מדלל קאמר אלא ש"מ דדרשא דלא  
ל  
דמות צזורת לבנות היו לרובן גלגילא בעלייתו כו' פ"י לבנות צורת לבנה גדולה ופחותה ממנו. ומקשינן ומי שרי והכתוב לא תעשון אתי לא תעשון כדמות שמישי המשמשים לפני. ופירי אבוי לא אסרה תורה אלא שמשין שאפשר לעשות  
כמותן כדנתיא לא יעשה אדם בית דמות היכל מ' אמה ארכו כו' אמה רחבו אכסדרה תבנית אולם כו' אבל שמשין כגון חמה ולבנה וכיוצא בהן שא"י לו לאדם לעשות כמותן לא אסרה תורה ומקשינן איני התעשן אתי